

Ben Frie SJ

Alles draait om liefde. Liefde genereert alles, brengt alles op gang. De liefde die mensen voelen voor elkaar brengt hen tot relaties en zorgt dat hun liefde gestalte krijgt in hun kinderen. Liefde bepaalt onze besluitvorming, de manier waarop wij ons leven inrichten, wat wij aannemen of afwijzen. Als liefde ontbreekt, kan het leven niet goed op gang komen. Het wordt gestremd, tenietgedaan en krijgt geen fundament. Onze samenleving is hard – veel beslissingen over ons zijn niet door liefde ingegeven maar door belangen, eigenbelang, politiek belang. Dan is er geen harmonie, maar eerder spanning, confrontatie en strijd – wapens komen tevoorschijn en de wedloop begint. De formatie van een regering draagt er alle kenmerken van.

In dit weekend gedenken wij onze doden, die talloze mensen die slachtoffer werden van de gewapende conflicten die ons gebrek aan liefde onderstrepen. Slachtoffers van kwalijke ideologie, van onwaarachtige machtsuitoefening, van onbeheersbare conflicten. Ze hielden aan, de strijd en de spanningen, nationaal, internationaal – liefde is dan niet meer aan de orde. Het is een bittere ervaring dat liefde zeldzaam wordt, kwetsbaar is en pijn en lijden met zich meebrengt. Liefde kan sterven nog voor zij gewekt is.

Ook het evangelie ontkomt niet aan die realiteit. Jezus' leven zelf toonde hoe op een leven vol liefde een aanslag gepleegd kon worden. Na zijn dood is het allerm minst vanzelf verdergegaan: de geschiedenis van de apostelen toont een hele reeks conflicten, ook daar spanning, confrontatie en strijd. Met moeite ontstond uit het Jodendom het Christendom, met de identiteitsvraag of mensen die gedoopt wilden worden ook besneden moesten worden. Hoogoplopende ruzies ontstonden, omdat het om de identiteit van een gelovig volk ging dat een lange geschiedenis had met God – en daar dreigde nu een breuk in te ontstaan, met alle verdeeldheid en radeloosheid van dien. Uit die confrontaties groeide een nieuw criterium voor geloof: heb je de ervaring opgedaan, heb je echt gevoeld dat de Geest van God, dat de liefde van Christus in je werkte? Voelde je vreugde uit die ervaring, bevrijding, wist je je intens verbonden met Christus? Was het echte liefde?

Cornelius was een van de eersten die ervan getuigde dat hij God ervaren had, ook al was hij geen Jood. Dat was een schok. God bleek zich niet te beperken tot het ingezeten Jodendom. God brak los uit de gevestigde godsdienst en wist ook heidenen te raken en voor zich te winnen. Jezus' woorden werden heel reëel: niet jullie hebben Mij uitgekozen, maar Ik jullie. En Ik doe mijn werk in jullie en ga tot het uiterste om jullie ervan te overtuigen dat alles draait om de liefde, om je leven overhebben voor God, voor de mensen die je gegeven zijn en daardoor zelf intense levensvreugde te beleven. En Ik wil dat die vreugde in jullie volledig wordt.

Dat woord 'liefde' is misschien de kortste samenvatting van heel het optreden van Jezus. En Hij blijft zijn liefde geven, ook als de wereld niet begrijpt wat Hij doet. Een dramatisch gegeven: we lijken wel bang voor de liefde, en dat is geen wonder: liefde kan ook bedreigend zijn, liefde is veeleisend, alles of niets, verdraagt geen half werk. Maar toch blijft de fantastische ervaring dat liefde wonderen doet, onverbreekelijke banden scheidt die sterker zijn dan de dood. Dat was de ervaring van de eerste christenen: de liefde van Jezus houdt aan, minstens zo sterk als toen Hij nog in ons midden was. Hij blijft ons innerlijk leven openbreken door het met God te verbinden, met onze diepste grond waar de bron ligt van de grootst mogelijke vreugde.

Niet jullie hebben Mij uitgekozen, maar ik jullie en Ik heb je toen de taak gegeven om te doen wat Ik gedaan heb: Ik heb je in vertrouwen genomen, je alles meegedeeld wat Ik zelf weet uit de intimiteit met de Vader. Handel dan zoals Ik je voordeed: geen groter liefde kan iemand hebben dan dat hij zijn leven geeft voor zijn dierbaren. Dat is de drieslag die de Joodse godsdienst vanouds heeft gekend, drie gelijkwaardige polen: bemin God met heel je ziel, al je krachten, en bemin op gelijke wijze de mens naast je, de mens met wie je je verbonden weet, en bemin op gelijke wijze jezelf. En vergis je niet: Jezus voegde eraan toe dat het ook je vijand kan zijn die je moet liefhebben. Dat je tot vergeving in staat moet zijn. Wel: doe wat ik gedaan heb en leef in grote alles overtreffende vreugde.